

KETREC avagy a tamanduák éjszakája

(Morálka)

ÉDESMAMA * ÉDESPAPA * SEGÉD ÚR * FIATALASSZONY * KIS-
FIÚ * KISDED * HÁROM MUNKÁSOK

Lassan ébredező madarak idilli csiporgásával telik meg a lég. A sőtét nézőtéren Édespapa mind türelmetlenebb hangja hallik

ÉDESPAPA Kármány! Kármányka! Kármány!

Fokozatosan felgyulladnak a fények.

A „busz” helyén a „ketrec”.

A „ketrecben” kuporog Édesmama és Édespapa...

Édesmamám Iókötd, zsabó, csipkestóla stb., tehát század eleji jómodot képviselő öltözék.

Édespapán adekvát.

Édesmama és Édespapa ruházata kopott, de a körülményekhez képest feltűnően nett

ÉDESPAPA Kármány! Kármányka!

ÉDESMAMA Nagyon mérges lesz...

ÉDESPAPA Nem érkezett még a cájtunggal... meg aztán éhes is vagyok... Kármányka!

ÉDESMAMA Nagyon mérges lesz... Biztosan dolga akadt, azért ké-sik...

ÉDESPAPA Kármány... Kármányka!

Csend

ÉDESMAMA Hogy mi ezért mit kapunk...

ÉDESPAPA Kármány...

ÉDESMAMA Nem gondolja, hogy jobban járnánk, ha maga lakatott tenne a szájára?

ÉDESPAPA Nem gondolom. Szeretném tudni, hogy mi hír a nagyvilágban... A világ forrong — jogom van tudni, hogy mi történik körülöttem. Vagy úgy gondolja, hogy nincsenek jogaim arra, hogy...

ÉDESMAMA De joga van, Édespapa... Tudhatná jól, hogy joga van... csak ne izgassa fel magát... Joga van, persze, hogy van joga... Senki sem vitatja el magától a jogait...

ÉDESPAPA Még szép, hogy van jogom! Nem azért dolgoztam, robotoltam, mint egy kocsni elé fogott igásállat, hogy most... ne legyenek jogaim...

ÉDESMAMA Vannak. Ne izgassa fel magát, nagyon szépen megkérem. Árt a ketyegőjének. Gondoljon arra... a ketyegőjére gondoljon...

ÉDESPAPA Hogy mi árt az én ketyegőmnek, azt én jobban tudom. Az árt a legjobban, ha nem kapom meg idejében a Nemzetet, az árt legjobban az én ketyegőmnek, s ezt ő ugyanolyan jól tudja, mint maga vagy én tudom. Neki ezt ugyanolyan jól kell tudnia, ha már ő a gondozónk, nem igaz? Nincs igazam? Igazam van, vagy nincs igazam?

ÉDESMAMA Igaza van. Persze, hogy joga van, nem vitassa azt el magától senki, csak...

ÉDESPAPA Nincsen: csak! Nincsenek csakok! Ami jár, az jár! És ezt őnéki is ugyanúgy tudnia kell, mint magának vagy nekem! Igazam is van, jogom is van, mi kell még több, hogy megkapjam a Nemzetet?!

ÉDESMAMA A kettő nem ugyanaz?

ÉDESPAPA Egyáltalában nem ugyanaz. Sőt sok esetben szöges el-lentétben vannak egymással, mint kutya a macskával. De ebben az esetben kvázi egybeesnek. Az én jogom az igazságom, és az én igazságom a jogom is egyben. Nem azért dolgoztam egy életen keresztül, mint egy kocsni elé fogott igásállat, hogy most még a Nemzetemet is elvegyék. Jogom van hozzá!

ÉDESMAMA Ahogy gondolja...

ÉDESPAPA Maga nem így gondolja? Maga szerint nincs hozzá jogom?! Szóval maga úgy gondolja, hogy nekem erre nincsen jogom?! Hogy én azért gürölköttem egész életemen keresztül, mint egy...

ÉDESMAMA ...mint egy kocsni elé fogott igásállat! A világerő sem! Hová gondol, kedves! Joga is van, igazsága is van. Csak nagyon szépen megkérem: ne izgassa fel magát, mert az árt a ketyegőjének. Megmondta a doktor úr is legutóbb. Megmondta, vagy nem mondta meg?

ÉDESPAPA Megmondta...

ÉDESMAMA Na, ugye... Maga is emlékszik. És akkor mégis felizgatja magát.

ÉDESPAPA De Édesmama, ami sok, az mégiscsak sok...

ÉDESMAMA Magának joga is van, meg igazsága is. Mondja, miért nem éri be ennyivel? Világéletében telhetetlen volt! Másnak még ennyi se jut... gondoljon azokra.

ÉDESPAPA De azok olvashatják a cájtungjukat, kérem!

ÉDESMAMA Attól még se nem lesz joguk, se nem lesz igazságuk! Az magának jutott! Azért, mert cájtungot olvashatnak? Ugyan, Édespapa! Nem gondolhatja komolyan... Nem vagyunk már gyerekek, maga is tudhatná! Ötösikrek születtek Morvaországban, éheznek Észak-Kínában, Montevideóban ópiumot találtak egy özvegy hasüregében — elárulták, lekaszabolták, eltemették, kiásták, újra eltemették — akar még valami jót hallani? Hol itt a jog, hol itt az igazság... Ugyan, Édespapa, maga sokkal jobban járt, higgye el nekem: magának megvan mind a kettő. Érje be ennyivel.

ÉDESPAPA Lehet, hogy igaza van... más az én helyemben még ennyinek is örülne, nem igaz?

ÉDESMAMA Úgy bizony! De mennyire, hogy örülne! Beleszédülne, úgy örülne!

ÉDESPAPA (a botjával piszmog. Most felemeli a mutatóujját) Mert az igazság és a jog úgy vannak, mint két testvér, Ábel és Káin. Káin megölheti éppenséggel Ábelt, de ettől még testvérek maradnak, nincs igazam?

ÉDESMAMA De igaza van. Persze, hogy igaza van, kedves. Örülök, hogy így fogja fel a dolgot. Azt hiszem, még helyén van az esze, Édespapa. Nagyon is...

ÉDESPAPA Végtére is... Az ember nemcsak azért olvas, hogy mások elől takargassa a fizimiskáját, hanem hogy a kurázsiját gyarapítsa... Így van?

ÉDESMAMA Így van. Persze, hogy így van! És maga épp elég újságot elolvasott már ahhoz, hogy a dolgokat úgy tudja kezelni, ahogy a dolgokat illik kezelni. A saját valóságukban, tudniillik.

ÉDESPAPA Csak azt nem tudom, hogy maga... Hogy maga honnan tud ilyeneket... Soha nem láttam, hogy a kezébe vett volna egyet is...

ÉDESMAMA Hja, valakinek csak írnia kell az újságokat is, kedvesem! Nem gondolja?

ÉDESPAPA Hahaha! Úgy kell nekem, megérdemlem, haha! Ez aztán a huszáros ríposzt, hahaha! Milyen nagy szerencse is, hogy magával élhettem le az életemet, Édesmama!

ÉDESMAMA Én is így gondolom, Édespapa.

ÉDESPAPA Mi lett volna velem, nem is tudom... Egész életemben dolgoztam, mint egy... (Nem jut eszébe) ...majd beleszakadtam, hogy nyugodt, békés öregkorunk legyen. Hogy legyen tető a fejünk fölé, hogy ne kelljen hiányt szenvednünk semmiben, hogy megteremtsem... hogy... reggelente elolvashassam a Nemzetet.

(A rácshoz siet. Ráver a botjával) Kármány! Kármányka! (Eszébe jut) Mint egy kocsi elé fogott igásállat! Kármány!

Gumiköponyeges férfi jön. Kezében seprű és veder. Nyakon önti Édespapat

SEGÉD ÚR Hányszor megmondtam, hogy ne szólítson így!
ÉDESMAMA (törölgeti Édespapat) Jól van... Jól van... Ezt azért nem kellett volna... az emberi beszédnél nincsen érthetőbb beszéd!
Jól van, Édespapa... jól van... semmi baj... gondolni kell a ketyegőjére, hiszen tudja!

SEGÉD ÚR Hányszor megmondtam, hogy ne szólítson így! Hányszor, de hányszor! Ha így szólít, nem ér az egész egy hajítófát sem! Hányszor elmagyaráztam!

ÉDESMAMA Ne izgassa fel magát, könyörgöm, Édespapa! Kedves, gondolnia kell a ketyegőjére... nem történt olyan nagy baj... Megázott egy kicsit, annyi az egész...

SEGÉD ÚR Még bajt hoz a fejünkre! Menjen, öltözzön át! Egy-kettő, meg ne fázzon itt nekem...

ÉDESPAPA (révetegen) Egész életem, mint egy kocsi... Én csak a Nemzetemet... azt szerettem volna...

SEGÉD ÚR (megenyhülve) Rendben van. Nem haragszom...

ÉDESPAPA Én csak szerettem volna elolvasni... mielőtt megjönnek az első vendégek... a cájtungot... azt szerettem volna...

SEGÉD ÚR (atyáskodón) Mondom, nem haragszom! De hányszor megkértem már: ne szólítson így. Hányszor?

ÉDESPAPA Sokszor... nagyon-nagyon sokszor...

SEGÉD ÚR Hát olyan nagy kérés ez, mondja? Lehetetlen kérés, amit nem lehet teljesíteni, mondja?

ÉDESPAPA Nem... nem olyan nagy kérés, hogy ne lehetne teljesíteni...

SEGÉD ÚR Na, ugye! Hát kérek én maguktól lehetetlent, mondja? Volt már rája precedens, mondja?

ÉDESPAPA Nem volt... Olyan... nem volt... Minden kérése teljesíthető... egyszerű kérések...

SEGÉD ÚR Na, ugye... Nyújtsa ide a buksiját, hadd simogassam meg... (Magsimogatja Édespapa fejét) Rendben, nincsen harag a szívemben... (Álszigorral) De most aztán már mars! Átöltözni, ájn-cváj! Mindjárt itt az első látogató!

Édespapa boldogan magához szorítja a száraz holmit, eltűnik hátul

ÉDESMAMA Ezt azért nem kellett volna... karácsony szent napján... ezt azért mégsem...

SEGÉD ÚR A szívem szakadt meg, igazán... de egyszer s mindenkorra meg kell tanulnia... nekem az állásomba kerülhet a dolog, ha kitudódik, úgy repülök innét, hogy lábam se éri a földet...

ÉDESMAMA Karácsony napján... Kármányka... (Ijedten a feje fölé kapja a kezét) Ne!

SEGÉD ÚR (mintha nem is hallotta volna, elengedi a füle mellett) De röpülünk mindannyian ám! Csak azért, mert ő képtelen megjelenni, hogy amit nem lehet, azt nem lehet. Röpülünk karácsony napján, hogy a lábunk sem éri az anyaföldet. Nyitják a kapukat, jönnek a látogatók, ő meg itten bömböl nekem, hogy Kármányka, Kármányka! Még jó, hogy a Direktor siket, mint az ágyú... (Marharépat nyújt Édesmama felé) Na, jó étvágyat...

ÉDESMAMA (boldogan) Nemsokára elkészül az ujjas...

SEGÉD ÚR Milyen ujjas?

ÉDESMAMA (cinkos titokzatossággal) Hát az ujjas... Az ujjas, amiről beszéltem. A kicsinyke ujjas...

SEGÉD ÚR (lemondóan) Ja, persze, az ujjas... a kicsinyke ujjas, amiről beszélt... De ha most megbocsát... minden pillanatban betoppánhat az első látogató... ugyebár.

Kintről oroszlánüvöltés hallik, egy pillanatra elhallgatnak a madarak

Na, felébredt...

ÉDESMAMA Menjen csak, menjen... Tudom én, mi az, kötelesség. Én ne tudnám! Eleget hallottam Édespapatól: első a munka, és azután a kötelesség! Hallottam éppenséggel eleget...

A Segéd úr kimegy

(Kötőnivalót szed elő. Kötőget. Kötőget és dudolgat.)

Kiskarácsony, nagykarácsony, kisült-e már a kalácsom... Ha kisült, hát ide véle... hadd egyem meg melegébe...

Bejön Édespapa. Az előbbi öltözék van rajta, csak száraz

Hát ezt is megértük! Milyen boldog nap... karácsony... A levegő megtelik szeretettel, séjtelmes titkokkal...

Édespapa visszakuporodik a helyére, a „ketrecbe”

Ugye, azért nem haragszik? Nem haragszik énám?

ÉDESPAPA Magára?

ÉDESMAMA Rám, rám! Hát ki másra! Hogy nem magának kötöm ezt az ujjast itt, ni! (Felmutatja) Nem is gondoltam, hogy ilyen nagy dolog, ha az embernek megszületik az unokája... Szinte nagyobb öröm, mint a saját gyereke születése... Az is nagy öröm, de egy unoka születése nagyobb öröm... az valami egészen más... az maga a boldogság...

ÉDESPAPA Hiszen még nem is látta.

ÉDESMAMA A tudat! A tudat, hogy van! Belőlem van és mégse belőlem. Mintha én lennék a gyökér, a fiam a lomb, az unokám pedig a zöld lombból előpattanó piros gyümölcs... Belőlem van és mégse belőlem... Ez olyan érzés... (Kedveskedve) Eh, izgága vénember! Mit érhet maga ebből, hiszen sosem volt anya! Ezt csak azok az anyák érthetik meg, akiket nagyanyává tesznek a fiaik, ez az élet sorja, mit ért maga ebből?... Az unoka távol van, és mégis nagyon közel. Egy-egy mozdulatában felismerem majd magam... A fiamban nem fedeztem fel, de benne mégis láthatom, újra... mintha én nyúltam volna, mintha én mozdultam volna azért a pohárért...

ÉDESPAPA Még nem is látta...

ÉDESMAMA Nem is látni kell azt, érezni! Megérezni kell...

ÉDESPAPA Nem hozta a cájtungot... nem hozta, ugye?...

ÉDESMAMA Bóbiskoljon egy kicsit... majd hozza... énekelek magának... bóbiskoljon csak... (Énekel) Stille Nacht, stille Nacht...

Édespapa lassan elbóbiskol

Szegény öreg, nagyon kivan a ketyegője... agyondolgozta, mint egy... mindegy. Hogy nekem meg a kicsinek, a kicsi fiúknak mindenünk meglegyen. Hogy ne szenvedjünk hiányt semmi-ben. Majd pihenhetek öregkoromba, első a munka, azután a kötelesség és csak azután a szusszanás! Ezt mondogatta mindig... szegénykém. Most pedig, mikor pihenhetne, kivan a ketyegője... tik-tak, tik-tak, ő csak így mondja, a ketyegője, hát így mondom én is. Legyen egy kis öröme, nem igaz? (Kötőget, hirtázzgat, dudolgat) Kiskarácsony, nagykarácsony, kisült-e már a kalácsom? Ha kisült, hát ide véle, hadd egyem meg melegébe... Csöndes éj, ó, csöndes éj... kár, hogy nem jut eszembe a folytatás... Csöndes éj, ó, csöndes éj... Pedig mindig ezt énekel-tük, azután felgyulladtak a fehér gyertyák a fán... mintha láthatatlan kéz lobbantotta volna fel lángjaikat a fán, egyik a másik után, mint a szentjánosbogárkák a mezőn... gyönyörű volt... a kicsi fiú szeme megtelt az izgatott csodálat könnyeivel, és apró kezeivel tapsikolt, és amikor a csillagszórókra került a sor... (Halkan énekel) Csöndes éj, ó, csöndes éj... így van valahogy... már nem emlékszem... csak az illatát érzem... a fenyőfa, a viasz meg a csillagszóró jellegzetes illatát... Karácsony van! Igazán nem szép dolog hogy nem kötöttem Édespapa-nak is egy ujjast... megérdemelte volna... igazán... csúnya dolog...

Fiatalasszony érkezik. Egyik kezével babakocsit tol be, a másikkal egy hatéves formájú kisfiút vezet. Megállnak a kortát előtt

FIATALASSZONY Ne menj közel, kisfiam, nem szabad!...

A kisfiú közelebb lép a „ketrechez”, az anyja ijedten nyúl a gyerek után

Jaj! porontyom, vigyázz! Nem szabad! A tamanduák vérengző fenevadak!... Egy fél fogukra sem lennél elég! Puha csontocskáidat úgy harapják ketté, mint papa fogai a bejgliscskét!... kicsim, vigyázz! Nem szabad a rács közelébe óvatlankolódni, de nem ám! Még a szemükbe sem szabad nézned! Jaj! ott lakik a lidérc!

ÉDESMAMA *(felpillant a kötésből)* Ne ijeszgesse már... Aztán majd bepisilós lesz, vagy dadogós... Az én kisfiának is ilyen arany fűtőcskéi voltak, grübedli az arcán... Mint egy puttól!...

FIATALASSZONY *(kapkodó mozdulatokkal igazítja meg fia fején a sapkát)* Jaj, kicsim, látod, most megzavartuk... Látod, milyen dühös? Szikrákat szór a szeme!

ÉDESMAMA Ugyan, kedves, miket ki nem talál! Dehogys zavartak, dehogys, kedves fiatalasszony, hová gondol?

FIATALASSZONY Csak a szemébe ne nézz, virágszálam! Ott lakik a lúdvérc! A lápi ördög! Hunyd be inkább a szemed, kicsim! *(Befogja a kisfiú szemét)*

ÉDESMAMA *(megropogtatja fáradt csontjait)* Hagyja már azt a gyereket, ilyen számságot még ki hallott?! Jaj, rozsdás csontja-imnak, jaj! Átkozott öregkor, sose vénüljön meg, fiatalasszony, hallja? Soha!

FIATALASSZONY A hideg futkos a hátamon, menjünk! Gyere, kicsim!

ÉDESMAMA *(leteszi a kötést)* Milyen gyönyörű kisfiú! Szakasztott mintha az enyémet látnám... Kérem, ne menjenek el... ne még... Az ura még biztosan nem készült el a fával... Hiszen tudja, milyenek a férfiak... Az enyém is nagyon akkurát volt... Százszor is meggondolta, hová tegyen egy csillagszórót, egy habkarikát... Az angyalhajjal is... Mit összevacillált, hogy hová kerüljön, mint ha csak nem lenne mindegy. Aztán beláttam, hogy bizony, nem mindegy. Olyan fákat díszített az én uram, hogy a csudájára jártak! Az én uramnak volt esztétikai kultúrája, nem hiába dolgozott a vasútnál, úgy bizony, nem hiába! Mindig nekünk volt a legszebb karácsonyfánk a házban. Nem volt hivalkodó vagy puccos! Dehogy! Hová gondol! Gyönyörű volt... egyszerűen gyönyörű!... Nem hiába dolgozott az uram a vasútnál annyi esztendőn át... A magáé hol dolgozik, kedves? Az ura...

FIATALASSZONY *(tétován)* Tűzoltó...

ÉDESMAMA Tűzoltó. Szép. Az is szép. Napjaink hőse. Tűzoltó. Nagyon szép hivatás. Küldetés... mások tűzét oltogatni.

FIATALASSZONY Nem szereti csinálni.

ÉDESMAMA Nem szereti? Ez furcsa. A tűzoltók szeretni szokják a tűzoltást. Az első udvarlóm tűzoltó volt. Onnan tudom. Tóth Lajos. Így hívták. Tóth Lajos. Mindene volt a tűzoltás. Sosem feledhetem.

FIATALASSZONY Az én uram nem szereti. Utálja a tüzet. Még a szagát se bírja. Utálja. Annyira utálja, hogy annál jobban már csak oltani utálja. Egyszerűen nem fűlik hozzá a foga.

ÉDESMAMA Kár. Igazán kár. Kevés szebb hivatást, méltóbb küldetést ismerek, mint megfékezni a dühöngő tűzvészeket. Megmenteni a tűzben rekedt kisdedek életét, célra tartani a vízágyút a bajban. Keményen, férfiasan, aztán tűz! Bele a közepibe! Tóth Lajos a vízágyúsoknál szolgált. Tiszta időben egy verebet is le tudott szedni az ágyújával. Volt is ázsioja a tűzoltóknál. Mindenki levette a sisakját, úgy tisztelték a tudományáért. Ha baj volt, mindig őt hívták a vízágyújával, és akkor ő ment. Mennem kell, kicsi főnixmadaram, mondta. Így hívott, én voltam az ő kicsi főnixmadara... Szóltatták, ő pedig fogta a vízágyúját, és ment. Azután egyszer nem jött vissza. Kaptam tőle egy lapot, hogy itt már igazi tüzek sincsenek, és hogy ő ezt nem bírja. Hogy az ő tehetsége veszendőbe menjen. Beállt gyöngyhalásznak — ezt írta. Akkoriban sokat sírtam, de aztán találkoztam Édespapával, és ő kárpótol mindent. Végül is valljuk be: a vasutas-egyenruha is van olyan szép, mint a tűzoltómundó. És ha olyan szerencséje van az ember lányának, hogy egy kalauzba szerelmesedhetik bele, akkor még jobban is jár. A kisüvicolt jegylyukasztónál nincs szebb a világon! Hogy az, hogy tud csillogni a kikeleti napfényben! *(Madzagra fűzött jegylyukasztót húz elő a kebeléből)* Ide nézzen! Hát látott már ennél csudásabbat, őszintén! Mondja meg tiszta szívére, na?

FIATALASSZONY *(őszintén)* Pompás... Igazán gyönyörű...

ÉDESMAMA A rézfejű tűzoltófecskenő se csúf éppenséggel, de ez! *(Megcsattogtatja a jegylyukasztót)* Ez valami fenséges! *(A fiatalasszony felé nyújtja a jegylyukasztót)* Kipróbálja? Na, igazán kipróbálhatja, tessék! *(Anélkül, hogy kivenné a nyakából, átrnyújtja a jegylyukasztót)* Na, bátran... Fogadni mernék, hogy még nem próbálta...

FIATALASSZONY Kislány koromban sokat álmodtam arról, hogy egyszer kipróbálom, de aztán nem úgy alakult az életem. *(Bátortalanul nyúl a lyukasztó után)*

ÉDESMAMA Na, itt az alkalom, tessék, fogja meg, bátran...

FIATALASSZONY *(elfogódottan tartja a kezében a fényes szerszámot)* Nem is tudom... olyan zavarban vagyok...

ÉDESMAMA Na, csak bátran! Maga még olyan fiatal! Maga előtt az élet! Hunyja be a szemét, aztán nyomja meg! Nem harap!

A fiatalasszony behunyja a szemét, és belelyukaszt egyet a levegőbe

Csatt! Ez az! Még egyet! Csatt-csatt!

FIATALASSZONY Lehet?

ÉDESMAMA Hát már hogyné lehetne! Csinálja csak kedvére, kedves!

A fiatalasszony lyukaszt egyet, aztán még egyet...

Ugye, milyen felemelő érzés? Egészen más lesz tőle az ember!

A fiatalasszony egyre nagyobb hévvel csattogtatja a lyukasztót. Édesmama most már féltékenyen figyel

Ne haragudjon, kedves... Kedves, hallja még, amit mondom? Visszaadná? Tudja, még magamnak is csak tizenöt lyukasztást engedélyezek naponta, hogy el ne kopjon. Hiszen tudja maga is: minden kopik... elkopik.

FIATALASSZONY Igen, persze... bocsánat! De valahogy, nem is tudom, mi történt velem... hirtelen... *(Bűvöleten forgatja a lyukasztót)* Nem is tudom...

ÉDESMAMA Tudom én, hogy van az...

FIATALASSZONY A kisfiám... megbocsát, de a kisfiám... csak egyet... ha lehetne...

ÉDESMAMA *(kegyesen)* Na, nem bánom... ő még egyet... karácsony van... de csak egyet! Nehogy nekem valami baja essék... a lyukasztó nem játék... könnyen szenvedélyé válhatik.

FIATALASSZONY Bizony, bizony... hallottad, te kis gézengúz, a lyukasztó nem játék.

ÉDESMAMA Az ő kezében még annak tűnik, de ez olyan, mint az ópium! Őva intek mindenkit! Észre sem vesszük, és máris a rabjaivá váltunk.

A fiatalasszony áhitattal visszaadja Édesmamának a lyukasztót. Édesmama kedvtelve nézegeti, majd visszacsúsztatja a blúza mögé

FIATALASSZONY Érdekes, így vagyok a dolgokkal én is... bizonyos dolgokkal. Sokszor elnézem az uram tűzoltófecskenőjét, és elgondolkozom: milyen furcsa és összetett is a mi életünk.

ÉDESMAMA Az emberi életnél aligha van összetettebb dolog, kedves. Ez csak felismerés kérdése. Születünk és meghalunk. Jövünk és elmegyünk. Csa a tárgyaink maradnak. Kallantyúk, pityék, paszományok. Hírmondók. Akik utánunk jönnek zavarosan forogtják a kezükben rézgombjainkat, ahogy mi is tanácstalanul vizsgáljuk eleink ránktestált dolgait. Mi ez? — kérdezik a tudósok. Egy lyukasztó — hangzik az egyszerű válasz. És akkor mi van? Egy lyukasztó, igen. És akkor mi van? Nincsen semmi. Semmi sincsen...

FIATALASSZONY Most, hogy így mondja...

ÉDESMAMA Várjon, várjon! Adok én magának valamit... *(Öngyújtót húz elő. Átrnyújtja a rácsok között)* Ajándék. Fogja, kedves, magának olyan bájos arca van. Magánál jó helyen lesz... tudom...

A fiatalasszony pattogatja a gyújtót

Nincsen benne kovakó... de majd maga tesz bele. Az uramtól kaptam, az első magam főzte vasárnapi ebéd tiszteletére. Em-lékszem, mintha csak tegnap történt volna... Fehér ingbe bújt, nyakkendőt kötött és meggyújtotta a gyertyákat. Ezzel! Bizony! Míg élek, nem felejttem el. Olyan volt ez, mint egy második nászéjszaka... azóta sok víz lefolyt a Dunán... (Hátránéz. Édes-papa felé int) Bóbiskol.. mindig bóbiskol...

SEGÉD ÚR (bejön, kezében hatalmas gyökérkefe) Vigyázzunk, kérem, a tamanduákka! Tamanduák Amazonia ősvadonjaiból kerültek állatkertünkbe, és meg kell vallanom, elég kiszámíthatatlanok. A fogaikról pedig jobb nem is beszélni, haj-jaj, úgy bizony! Nem akarok senkit elrémisztetni, de egy tamanduaharapás a biztos halállal egyenlő. Egy marhának a gerincét, hamm! képesek acélos állkapcsaik egyetlen szorításával ketté-roppantani. Hamm! Hamm-hamm! Valahogy így... Még bele-gondolni is szörnyű, hogy a maga kedves gerincét, csatt! Vagy a kicsiét! Épp karácsony szent napján... Hamm! Jujj!

FIATALASSZONY Mi csak... (Elrejtí a gyűjtőt)

SEGÉD ÚR Kérem, kérem... Azért vannak az állataink, hogy a látogatók végül is látogassák őket, nem igaz?... Nem mondtam én semmit... Hamm! Hamm!

FIATALASSZONY Mi csak...

SEGÉD ÚR Hamm!

FIATALASSZONY Csak szeretnénk volna...

SEGÉD ÚR Hamm! Aztán már készen is a baj! Pedig a jó pap holtig tanult! Amazoniában a tamanduák kedvenc csemegéje az emberhús. Ezt mindenki tudja... Csak úgy mondom én ezt...

FIATALASSZONY Jajj!

SEGÉD ÚR Egy ilyen kicsi gyerek a fél fogukra sem elég, bizony. Hamm! Szőröstül-bőröstül...

FIATALASSZONY Jajj, szőröstül-bőröstül?! (Magához húzza a kisfiút) Hamm...

SEGÉD ÚR Hamm! Ahogy mondja. És mint kacsa a nokedlit...

FIATALASSZONY Mint kacsa...

SEGÉD ÚR Én nem mondtam semmit. Jól is nézne ki a mi kis állat-kertünk, ha mindenféle rémmesékkal traktálnánk a derék látogatókat, akikért mi itten vagyunk, nem igaz? De gondoltam, hogy elmondom maguknak, ha már erre járok... Milyen édes fiúcska, mintha csak magamat látnám... Szavamra... Azért is mondtam el... végül is minden gyerek szebb egészben, mint amúgy... Gondolom, gondolja, hogy gondolom... Egyben... Keze, lába, fülecskéje, édesmama egéjkéje! Szeme, orra, farkincája, édesmama kismacskája! Ha megbocsát, most egyedül hagyom magukat, nézgelődjenek csak kedvükre, végül is azért jöttek, vagy mi a csudáért másért. Megyek és megigazítom az oroszlán sörényét. Nagyon szereti, ha reggelente, közvetlen ébredés után megkefélgetem egy kicsit... mint egy cicuska, úgy dorombol. De hát az oroszlán az oroszlán, a tamandua az meg tamandua. Hamm! Hamm-hamm!

Kintről türelmetlen oroszlánbőmbőlés hallatszik, a madarak elhallgatnak egy pillanatra

Hallják? Nyugtalan a kicsike... (Kisfiút)

FIATALASSZONY (kézenfogja a kisfiút, a Segéd úr után indul) Várjon, kérem! Ne hagyjon itt a fenevadakkal!

ÉDESMAMA Egy szavát se higgyel el, fiatalasszony! Egy szavát se ennek a gézengúzknak! Egy szavát se! Csak rémisztgeti magát...

A fiatalasszony megtorpan

Nézzen rám. Úgy nézek én ki, mint aki... Hamm-hamm? Aki képes lenne ilyen borzalmakra, amiket ez összeszedett? Nézzen rám, kérem, úgy festek én, mint aki holdfényes éjszakákon... hamm-hamm?...

FIATALASSZONY Ne...m. Igazán nem.

ÉDESMAMA Szeretném megkérni valamire... magának olyan becsületes arca van... gyönyörű ez a kisfiú, mintha csak az én kicsimet látnám a szemem előtt... hozna nekem, az uramnak egy pár virslit tormával és egy pikoló világos sört, esetleg egy Magyar Nemzetet... a Pavilonból... Van egy kis megtakarított pénz-

zecsém, tudja... A születésnapjára tartogattam, de hát soha nem tudhatja az ember, megéri-e a holnapot... és ma karácsony van... Miért ne kaphatná meg az ajándékát, nem igaz?... Ma is megkaphatja, nem igaz? (Édespapára néz)

Édespapa álmában kabátujjával végigtörli a bajuszát

Látja, most is azt álmodja. Álmában virslit eszik, tormával meg egy pikoló sörrel... A barátaival van ilyenkor, álldogálnak a Ligetben, megbeszélnek a meccset, és megisznak egy pohár sört, nincs ebben semmi kivétel... Az is lehet, hogy velünk sétál a majálison. A fiával és velem... Ugye, megteszi?... Nem is tudom, honnan merítettem magamnak a bátorságot, hogy ilyen kérjek magától, de tudja, úgy összeszorul a szívem, ha látom, bóbiskoltában megtörli a bajuszát... Nézze! Virslivel álmodik, meg a pikoló sörrel... napilappal.

FIATALASSZONY Nem is tudom... én nem is tudom...

ÉDESMAMA Az a helyzet, hogy még mindig szeretem. Az az igazság, hogy még mindig ugyanúgy érzek, mint akkor... akkoriban... Ugye, megteszi...

FIATALASSZONY Nem is tudom... én nem is tudom...

ÉDESMAMA Olyan boldog lenne... olyan nagyon boldog... Sokszor arra gondolok, mi lett volna, ha nem találkozom vele... ha mással találkozom, és nem vele. És tudja mit? Mindig arra az eredményre jutok, hogy mással nem lettem volna oly felhőtlenül boldog, mint mellette lettem. Maga nem szokott ilyenekre gondolni, hogy mással... hogy esetleg, ha másik férfival köti össze magát a sors?

FIATALASSZONY Nem is tudom... én nem is tudom...

ÉDESMAMA (aprópénzt szedeget elő) Talán elég lesz... egy pár virslire... meg sörre... esetleg egy napilapra... Aztán arra is szoktam gondolni, hogy mindent elvehetnek tőlünk, de az érzéseinket senki sem veheti el tőlünk. Senki... A gondolatainkat is elvehetik, az életünket is elvehetik, de az érzéseinket soha senki nem ragadhatja el... Maga nem szokott ilyeneket gondolni? (A fiatalasszony felé nyújtja a pénzt)

FIATALASSZONY (zavartan elfogadja a pénzt) Nem is tudom... Én nem is tudom...

ÉDESMAMA Pedig ha gondolkodna ilyenféléről, én biztos vagyok benne, hogy hasonló eredményre jutna... magának nagyon becsületes arca van, tudja-e?

A fiatalasszony még mindig tétovázik

Miért tétovázik... ha siet, talán nem is kell sorba állnia... az emberek nagyon szeretnek így télvíz idején forró virslit majszolgatni... karácsony táján mintha nem is létezne nagyobb örömlük...

FIATALASSZONY Nem is tudom... én... tudom is meg nem is...

ÉDESMAMA Még mindig kétségei vannak? Hát ha én olyan megfenekedett fenevad volnék, ahogy lefestett ez a ... gézengúz, magának adtam volna azt az öngyűjtőt, hűm? Egyik legbecsesebb ereklyémet magára mertem volna bízni, hűm?

FIATALASSZONY Hát... nem...

ÉDESMAMA Hát, bizony nem!... Évek óta rejtegetem, és egyszerűben csak magának adom, pedig most látom először...

FIATALASSZONY Hát... igen...

ÉDESMAMA Azt szeretném, hogy mikor felébred, az orra előtt legyen az én karácsonyi ajándékom... szeretném...

A fiatalasszony a kisfiúval elindul, később eszébe jut a babakocsi, visszalép

Hagyja csak... hagyja... innen odalátni, onnan meg ide... Ha siet, már itt is van... ha egyik lába itt, a másik ott... Majd énekelgetek neki... Olyan édesdeden alszik, ha felébredne, énekelek neki...

A fiatalasszony a kisfiúval bizonytalanul kimegy. A távolban felbőg az oroszlán. A madarak rémülten elhallgatnak. Édesmama a bóbiskoló Édespapára néz. Felsőhajt

Édes istenem!... Mennyi szépet és örömtelit tartogat számunkra az élet, mennyi szépet és örömtelit... Hujjujui! Madarat lehetne velem fogatni, oly boldog vagyok! Torkom elszorul, a szívem szaporábban... ketyeg... Édes istenem! Csak köszönettel tartozom neked...

ÉDESPAPA (*ébredszik*) Vidám? Maga vidám? Mitől ilyen vidám maga, ha szabadna kérdenem?

ÉDESMAMA Szabad... Hogyne szabadna! Magának mindent szabad, mert én szeretem magát... Emlékszik, mikor mondtam ezeket a szavakat magának?

ÉDESPAPA Honnan emlékeznek száz évvel ezelőtti dolgokra?

ÉDESMAMA Húha, milyen harapós kedvünkben vagyunk! Ludovika... na?

ÉDESPAPA Ludovika?

ÉDESMAMA Az, az!... Ludovika...

ÉDESPAPA Nem ösmerem.

ÉDESMAMA Ejnye, ne legyen már olyan! Maga ósz tamandua, hát hol randevúztunk mink először? Emlékszik?

ÉDESPAPA (*gondolkodást színélve bólogat*) Nem.

Kibújnak a „ketrecből”. Karonfogva sétálnak

ÉDESMAMA (*maga előtt tolja a babakocsit*) Lu-do-vi-ka... No... Eröltesse meg a fejét... Magán a kadétek fess uniformisa, rajtam pedig földig érő, fehér nyári ruha. Fejemen kalap, kezemben fehér napernyő. Emlékszik már? Május huszonkilenc! Randevú a Ludovikánál, séta a Korzón!...

ÉDESPAPA De én vasutas voltam, Édesmama!

ÉDESMAMA Vasutas, vasutas! Sötétben minden mundér egyforma...

ÉDESPAPA De hiszen hétágra süt a nap, Édesmama!

ÉDESMAMA Ez az, Édespapa! Sétálunk a Korzón meg a Szigeten, és mindenki minket bámesz... (*Sétálnak*) A kék Duna felől üde szél fúj, a fák ágain úgy fénylenek a levelek a májusi napon, mint megannyi ezüsttallérok...

ÉDESPAPA A Dunára emlékszem...

ÉDESMAMA És utánunk fordulnak az emberek! Arra is emlékszik?

ÉDESPAPA (*töri a fejét*) Az emberek? Azt mondja, az emberek? Emberekre nem emlékezem...

ÉDESMAMA Az emberek! Mindenki, ha mondom! Maga a város legüdőbb, legtisztább fruskáját vezeti a karján, aki olyan bodog, de olyan boldog, hogy azt mondja magának: magának mindent szabad, mert magát én szeretem! Emlékszik már, mondja?!

ÉDESPAPA (*nem emlékszik*) Hát erre ne emlékeznek?! (*Homlokon csókolja Édesmamát*) A legszebb tizenhat éves... Magán földig érő fehér ruha, az ágakon ezüstgallérokat fúj a szél... hát lehet ezt elfeledni, mondja?

ÉDESMAMA Akkor arra is emlékeznie kell, hogy mire mondtam én azt ott magának... Hogy mit kérdezett, arra is emlékszik?

ÉDESPAPA (*csóválja a fejét*) Arra ne emlékeznek? Arra ne?...

ÉDESMAMA Azt kérdezte, hogy ehetne-e a jelenlétemben virslit. Virslit mustárral! Hogy beleegyezem-e, hogy a jelenlétemben virslit egyen. Mustárral. Ezt kérdezte.

ÉDESPAPA Ezt kérdeztem? (*Végigtöri a bajuszát*) Virslit mustárral? (*Elgondolkodva*) Sört nem kérdeztem hozzá?

ÉDESMAMA (*nevet*) Haha, haha! Kérdett, kérdett!

ÉDESPAPA Már megijedtem... (*Végigtöri a bajuszát*) És ettem is? (*Ijedten*) Ugye, megengedte?!

ÉDESMAMA Akkor én azt mondtam magának, hogy magának mindent szabad, mert én magát szeretem... nagyon.

ÉDESPAPA És?

ÉDESMAMA És?

ÉDESPAPA És.

ÉDESMAMA Mit és?

ÉDESPAPA És akkor mit csináltam? Ettem?

ÉDESMAMA Evett.

ÉDESPAPA Engedélyezte?

ÉDESMAMA Engedélyeztem. És maga evett. Én meg néztem magát, ahogy eszik, mert hogy egy tizenhat éves südő lánynak nem illett az ura jelenlétemben virslit ennie. Mert hogy az pornográf. Megkérdezte, hogy kérek-e. Én meg azt válaszoltam: jól es-

ne, de az nem illenék. És csak csillogó szemmel néztem magát, a szívem pedig könnyezett, mert hogy én nem egészen erre gondoltam, amikor azt mondtam, hogy magának mindent szabad, mert hogy én szeretem magát... nagyon.

ÉDESPAPA És én mit csináltam?

ÉDESMAMA Evett... Úgy csinált, mintha nem értette volna meg. Mintha nem értett volna meg semmit, hogy miért mondtam én azt magának, hogy magának mindent szabad, és hogy mire is gondoltam én akkor valójában. Igazán.

ÉDESPAPA Ettem?

ÉDESMAMA Falt... Aztán valahonnan egy újságot húzott elő, és olvasott... Én meg álltam. A Duna felől üde szél fújdogált, a fák ágain úgy fénylettek a levelek, mint megannyi ezüsttallérok... Május huszonkilencedike volt, azon a napon lettem tizenhat éves. Az volt az első randevúm. A fejemen az első kalapom, kezemben az első fehér csipkés napernyőm. Az imént pedig épp azt találtam mondani egy férfinak, életemben először, hogy neki mindent szabad, mert én őt szeretem nagyon... És az a férfi most virslit fal mustárral és cájtungot olvas, mintha én a világom sem lennék! És mintha nem is mondtam volna semmit! Hogy neki mindent szabad... velem csinálnia... (*Elpityeredik*) Csókoljon már meg, maga anyámasszony katonája, na!

ÉDESPAPA (*meztöri a bajuszát*) Erre már emlékszem! A cájtung! (*Megcsókolja Édesmamát*) Ez az! Kármány! Kármányka! Kármány!

A madarak rémülten elnémulnak. Édespapa kiáltására az oroszlán bömbölve válaszol. A babakocsiban felsír a gyerek

ÉDESMAMA Hallgasson már, hallgasson! Nézze, mit csinált!

ÉDESPAPA (*csodálkozva hallgatja a gyereksírást*) Hát ez meg mi az ördög?

ÉDESMAMA Mi az ördög?! Egy gyerek, vén számár! Mi lenne más? Egy gyerek! (*Csítítja*) Kiskarácsony, nagykarácsony... Kiskarácsony, nagykarácsony.

ÉDESPAPA Egy gyerek, itt? A tamanduák ketrece előtt?... Télvíz idején? Egy gyerek a tamanduák ketrece előtt? Micsoda anya az ilyen?

ÉDESMAMA (*énekel*) Kiskarácsony, nagykarácsony... Ugyan, hallgasson már! Nem csinált még elég bajt, mondja?! Nagyon kedves, jóra való fiatalasszony...

ÉDESPAPA Itt hagyja a gyerekét, mondhatom... maga ilyet nem tett volna sosem... a tamanduák ketrece előtt, hamm-hamm!

ÉDESMAMA Ha tudni akarja, nagyon is rendes kis asszonyka... csicsija-babája... nagyon tiszta, becsületes arca van... csicsija-babája... tessék, most megríkatja szegénykémet... Üljön vissza a helyére, maga... Jajj, kicsim, nem hallja a mamácskád, hogy te sírsz... Az oroszlán bácsi bömbölése elnyomja a te cérna hangocskádat... (*Arrafelé integet, amerre a fiatalasszony eltűnt a kislíval*) Ifiasszony, ifiasszony! Nem hallja, hiába, nem hallja...

ÉDESPAPA Milyen anya az ilyen... aki a füle botját sem mozgatja...

ÉDESMAMA Mi az, hogy a füle botját sem mozgatja! Nem hallja, hogy sír a kicsi! Üvölt az oroszlán, nem hallja?... Tente baba, tente, eljött már az este... Ifiasszony, ifiasszony! Hahó!

ÉDESPAPA Egy anyának ezt meg kell éreznie... maga megérezte mindig... Ha elvöltünk is, maga megérezte, hogyha baj volt a kislíú körül...

ÉDESMAMA Más idöket élünk, meg aztán arra nem jártak oroszlánok... Alig hallom tőle a saját hangom... Csoda, hogy megijed tőle? Szegénykém, már egészen lila a félelemtől... hogy kapálódzik a kis kezeivel...

ÉDESPAPA Nem csoda, itt hagyta az anyja... megérzi...

ÉDESMAMA Nem hagyta itt.

ÉDESPAPA Nincs a gyereke mellett, amikor szükség lenne rá!

ÉDESMAMA Elszaladt valahová...

ÉDESPAPA Itt hagyta... Nem is anya az ilyen... szegény kis töpörtű... Hogy tehet ilyet egy anya? Sorsára hagyja ezt a kis töpörtűt az éhes fenevadak között...

ÉDESMAMA Nem hagyta sorsára! Mindjárt jön a mamácska, kicsim, mindjárt... Nem hagyott a sorsodra, ne félj!

ÉDESPAPA Itt hagyta. A tamanduák ketrece előtt. Pedig ott függ a tábla is... Nem az állatkeret lesz a hibás, ha valami baja esik a babának...

ÉDESMAMA Ugyan mi baja esne?

ÉDESPAPA Kítörnek a tamanduák...

ÉDESMAMA Édespapa! A tamanduák mi vagyunk!

ÉDESPAPA Akkor az oroszlán... Kopog a szeme... hallja?

Az oroszlán üvölt egyet

Farkaséhes...

ÉDESMAMA Az oroszlán farkaséhes? Miket össze nem kutyul maga!

ÉDESPAPA Nem lehessen tudni azt, kérem. Az ördög nem alszik... olvastam valahol...

ÉDESMAMA Zsurnalistapisták! Egy szavuk sem igaz!

ÉDESPAPA A jegesmedve akkor már két napja koplalt, és akkor kitért és hamm! Annak a rendje-módja szerint, hamm! Hamm-hamm!

ÉDESMAMA Egy szavukat se hiszem!

ÉDESPAPA Le volt írva... a karácsonyi számban olvastam... fehér-feketén... a naturalista részletektől megkímélem... tudom, hogy nem szerethesse... a jegesmedvét lelőtték a vadászok, de akkor már késő volt: jóllakott... a baj megtörtént... Úgy írták, az anya behabórodott a szörnyűségbe... a szeme láttára, hamm! Hamm!

ÉDESMAMA *(kiemeli a kicsit a kocsiból)* Gyere, te sózsák! Ejnye! Ne sírj! Mindjárt itt a mama, egyik lába itt, a másik ott... Na, ne sírj!

ÉDESPAPA Kármányka nagyon fog haragudni...

ÉDESMAMA Na, már el is hallgatott...

ÉDESPAPA Megijedt magától... A Direktor úr is nagyon fog haragudni...

ÉDESMAMA Hallod, miket morog, hallod? Irgum-burgum... Még hogy megijedtél tőlem! Kicsim... hallod, miket morog ez az öreg bakafánt...

ÉDESPAPA Ez nincs benne a szerepünkben, Édesmama!

ÉDESMAMA Jól van, jól... *(Visszahelyezi a babát a kocsiba)*

ÉDESPAPA Szaporán, még meg találják látni! Üljön már vissza!

ÉDESMAMA Megyek. Megyek már, megyek...

ÉDESPAPA Tudhatná, hogy nappal tiltva van a séta!

ÉDESMAMA *(visszasurrant, ismét kiemeli a gyereket. Behúzódik vele a ketrecebe)* Hallhatja, hogy nem enged, hiszen hallhatja... Kísírja a lelkét még itt nekem... Leríjja a köldököt nekem.

Az oroszlán eszeveszetten bömböl

ÉDESPAPA Mit akar tenni maga? Mit?...

ÉDESMAMA Jaj, fogja már meg! Segítsen!... *(Édespapa kezébe nyomja a gyereket. Elpakolja a kötőűket)*

ÉDESPAPA Ebből nagy kázuus lesz, tudhatná!

ÉDESMAMA Maga mondta, hogy megeheti az oroszlán!

ÉDESPAPA Azt mondtam, hogy volt rá precedens, hogy olvastam egy karácsonyi számban...

ÉDESMAMA *(átveszi a gyereket)* Most is karácsony van... Így ni! Szépen, mintha mi sem történt volna... Így... Na, adja ide... a karjaimba, így ni... Itt legalább biztonságban van, egyem a kis szívét... *(Énekel)* Kiskarácsony, nagykarácsony... Nézze, mosolyog! Milyen édes kis grünbedlik! Rámnevet, és akkor maga nem átallja azt mondani, hogy megijedt tőlem.

ÉDESPAPA Grüberlik vagy griblik, esetleg griberlik, de...

ÉDESMAMA Tessék?

ÉDESPAPA ...de semmi esetre sem grünbedlik.

ÉDESMAMA Lássá?! A mi kicsi fiúknak voltak ilyen... grünblijei... ahogy nevet, két kicsi gödröcske... mint egy festmény!

ÉDESPAPA Egy falat az egész... már nem is sír...

ÉDESMAMA Mondtam én magának...

FIATALASSZONY *(bejön, egy tálcán virslit meg sört egyensúlyoz. Kővé válna figyelni édesmamáikat. A kezéből egyszerűen kihullanak a tárgyak. Felsikolt)* Porontyom! Méhemnek gyümölcs! Megezik! Felfalják, jaj nekem! A tamanduák!

Felüvölt az oroszlán, a Fiatalasszony ájultan rogy össze. Sötét. Csönd

Előbb megszólalnak a madarak, majd a fények is felgyulladnak. Édesmama és Édespapa a „ketrecben” üldögélnek

ÉDESPAPA Hiába töröm a fejem, mindig ott lyukadok ki, hogy a gyerekek az anyjánál a helye.

ÉDESMAMA Hát ne törje, Édespapa. Különben is ez csak a jó anyák esetében igaz... Maga pedig azt mondta, hogy nem jó anya.

ÉDESPAPA Maga szerint igenis jó anya. A gyerekek tehát az anyjánál a helye, maga pedig nem az anyja.

ÉDESMAMA A gyerek azé, aki felneveli. És én fel fogom nevelni...

ÉDESPAPA Tamanduának?

ÉDESMAMA Miket nem beszél!

ÉDESPAPA A maga gyereke már felnőtt ember, Édesmama! Önálló, felnőtt, teljes jogú polgár! Ez itt nem a maga gyereke! Nem a magáé!

ÉDESMAMA És ha az enyém?

ÉDESPAPA Magának és nekem, nekünk, felnőtt fiúnk van! Unokánk! *(Gyerekujjast mutat fel)* Édesmama! Látja? Maga kis ujjast kötött az unokájának! Nézze! Karácsonyra! Nézze!

ÉDESMAMA Nekem nincsen fiam, és nincsen unokám. Ne is mondjon ilyeneket, kérem! Nekem egy szem szülőtem ez a rubintos virágszál, itt nil!

ÉDESPAPA Édesmama! Ez a történet nem erről szól!

ÉDESMAMA Ez a történet arról szól, hogy az égi hatalmak meghallgatták könyörgésemet, és karácsonyra megajándékoztak egy gyermekkel! Egy ragyogó kiseddel, akit ajánozhatok, szeretem tavában fűrészthetek, akinek bearanyozhatom mindennapjait, akit nevelhetek, taníthatok szépre-jóra, és aki majd mindezért cserébe támasza lesz öreg napjaimnak. A történet erről szól, Édespapa. Erről szól és nem egyébről.

ÉDESPAPA *(Édesmama mellé telepszik)* Nem. A történet arról szól, hogy mi öreg tamanduák vagyunk, és egy sötét állatkereti ketrec mélyén tengetjük utolsó napjainkat, és akkor felvirrad karácsony szent napja...

ÉDESMAMA Nem tetszik...

ÉDESPAPA Ez a történet.

ÉDESMAMA Nem tetszik. Cájtung szaga van...

ÉDESPAPA Így van megírva, hiába.

ÉDESMAMA Hol van ez így megírva, hol?

Kintről a Rikkancs hangja hallik. „Kolbászért küldték az anyát, hogy elorozhassák a gyermekét!"; „Véres reggeli az állatkeretben! A tamanduák felfalják az ártatlan kiseddet? Összeült a válságstábi!"

ÉDESPAPA Hallja?

ÉDESMAMA Firkászok! pfúj!

ÉDESPAPA Mi tamanduák vagyunk, Édesmama! Érti? Tamanduák!

ÉDESMAMA Én anya vagyok.

A Rikkancs hangja: „Az anya harmadízben is elalélt, a Polgármester úr villásreggelin fogadja a Rendőrkapitány urat! Miként szabadulhat ki a baba a tamanduák véres karmaiból!" Édesmama a körmeit vizsgálja

ÉDESPAPA A mi kisfiúnk már felnőtt, értse meg, kérem! Családja van, biztos állása. Csak bajt hozunk a fejére!

ÉDESMAMA Nekem itt a fiam, ni!

ÉDESPAPA Nem!

ÉDESMAMA Ejnye, hát csak meg tudom különböztetni a tút a fútól. Egy anya megérzi. Az nem is anya, aki nem érzi meg! Aki bekötött szemmel nem tudja kiválasztani a saját kicsinyét akár ezer másik közül. Az ő vére, az ő húsa!

ÉDESPAPA És ez az ujjas, kié?

ÉDESMAMA A gyermekemé. Hosszú lesz a tél... A csontjaimban érzem... Brrrr!

ÉDESPAPA És ki az apja a gyermekének, ha szabadna kérdezmem?

ÉDESMAMA (szomorúan Édespapára néz) Édespapa! Maga nem bízik meg bennem...

ÉDESPAPA (átöleli Édesmamát) Édesmama...

ÉDESMAMA Tessék, Édespapa...

ÉDESPAPA Nekem már van egy fiam...

ÉDESMAMA (felháborodva) Sose mondta!

ÉDESPAPA Nem emlékszik? A majálisok a réten. Édesmama! Minden év májusában, emlékszik... ugye, emlékszik?

ÉDESMAMA (csóválja a fejét) Egen...

ÉDESPAPA Ifjú házaspár a réten, emlékszik? A férfin vasutas-egyenruha. Sosem volt még rajta, most is csak a nap tisztelőre vette fel. Imponálni szeretne ifjú feleségének, aki egy kisfiút, a kisfiúnkat tanítja az első lépésekre a zöld pázsiton. Látja? Dereka, mint a nád, ahogy most lehajlik a legénykéhez... Az megbotlik a fűszálakban, és bizonytalan lépésekkel igyekszik az anyja felé... Látja? Ugye, látja?! A fiúcska alig múlt egyéves, és az apa, a boldog apa büszkén feszít. Büszke a fiára, büszke az ifjú feleségére és büszke... az egyenruhájára. A majálisok. Édesmama! A majálisok, emlékszik?! Milyen boldogok voltunk, emlékszik?

ÉDESMAMA (nem emlékszik) Egen...

ÉDESPAPA A férfi virslit eszik mustárral, és maga felé nyújtja a virslit, emlékszik? Maga elpirul és csóválja a fejét, nem illik, mondja. Aztán szemérmesen megiscsak elfogad egy harapást... A fiatalasszonyka maga, és a férfi én vagyok, Édesmama! És a kisfiú a fűben a mi fiúnk... a Kármányka. A mi Kármánykánk...

ÉDESMAMA Nekem nem volt gyerekem...

ÉDESPAPA Ezt nem mondhatja komolyan!

ÉDESMAMA A legkomolyabban mondom. Az én gyerekeim csak most született meg.

ÉDESPAPA Végül is a fiúnk becsületéről van szó. Kármányka...

ÉDESMAMA Nincs nékem időm ilyen zöldségekkel foglalkozni! Tudja maga, mennyi gond-baj van egy ilyen kicsivel? Honnan is tudná? A becsületéről később is ráérünk gondolkodni. (Meggyszagolja a gyereket) Más baj van itt...

A Segéd úr bejön

Jó, hogy jön, Segéd uram... Pelenkát kellene hoznia.

SEGÉD ÚR A Polgármester úr hívatta a Direktort... nyakig ülünk a pácban... Vissza kellene adni a gyereket, mielőtt nagyobb baj nem lesz...

ÉDESMAMA Visszaadni? Micsodát? A gyereket? Visszaadni? A gyerekek nem fülespoggyász, amit csak úgy, kézen-közön...

SEGÉD ÚR A gyerekek az anyjánál a helye...

ÉDESMAMA Úgy van. De miért kellene visszaadni, ha egyszer ott van? A gyerekek az anyjánál a helye, ezzel én mint gyakortól anya a legmesszebb menőig egyet tudok érteni...

SEGÉD ÚR De a gyerek nincs az anyjánál.

ÉDESMAMA Hát hol van? Hol van, ha szabadna kérdenem? Ahogy én szagolom, az anyjánál van... a karjaimban...

SEGÉD ÚR Ugyan kérem! Egy tamanduának nem lehet gyereke. Ezt még a dedó is tudja...

ÉDESMAMA Ezzel én is egyet tudok érteni. Amit a kiseddóvosok tudnak, azt tudom én is.

A gyerek felsír

A Polgármesternek vagy a Rendőrfőnöknek szóljak, hogy hozzanak pelenkát, hűm?

Segéd úr eliszkol, Édesmama a babát dajkálja

ÉDESPAPA És mit adunk neki enni? Nem mondaná meg? Egy ilyen kicsi gyerek nem élhetik marharépan.

ÉDESMAMA Az az apa dolga. A természet már csak így van megtervezve. Majd elmegy vadászni, vagy valami... Van itt vad elég. A tamanduák csalafinta éjszakai vadászok hírében állanak...

Kintről türelmetlen oroszlánbőmbőlés hallik

ÉDESPAPA Ezt nem gondolhatja komolyan, Édesmama.

ÉDESMAMA A legkomolyabban gondolom. Elég vadliba úszkál a tóban, egynek kitekeri a nyakát — kész a vacsora.

ÉDESPAPA A vadlibák az oroszlán úr felügyelete alá tartoznak. Nem hiszem, hogy jó néven venné... ha egyet is...

ÉDESMAMA Hallotta, a tamanduák az oroszlánnál is félelmetesebbek. Csak nem fog berezelné egy oroszlántól! Az oroszlán is csak ember...

ÉDESPAPA Édesmama, miket nem beszél maga...

ÉDESMAMA Ez az igazság, maga is tudhatja jól!

ÉDESPAPA Az oroszlán, az oroszlán. Az állatok királya...

Az oroszlán fenyegetően bőmből

ÉDESMAMA Csak a szája nagy, higgyel el. De ha magának inába szállt a bátorsága, megyek én... elbánozok én azokkal a nyavalyás libákkal.

SEGÉD ÚR (pelenkával a kezében bejön) A Polgármester úr már egy órája tárgyal a Rendőrkapitány úrral. Talán még lehetne azért valamit csinálni...

ÉDESMAMA Ha melegében ideadja azokat ott a kezében, akkor talán még lehet...

SEGÉD ÚR (átnyújtja a pelenkát) A fiatalasszony már negyedik ízben ájult el... a kapuk előtt gyülekezik a nép...

Távolból kórus: „Vesszenek a tamanduák! Vesszenek a tamanduák!”

ÉDESMAMA Mondja meg nekik, nem érek rá most velük foglalkozni. Talán majd holnap... (Tisztába teszi a csecsemőt)

ÉDESPAPA Édesmama, azt hiszem, Kármánykának igaza van... adja vissza szépen, mielőtt nagyobb lesz a felzúdulás! Kármányka, kisfiam... Mondjad te is! Talán rád hallgat...

A Rikkancs hangja kintről: „A nép hatékony lépéseket sürget! Vesszenek a tamanduák!” A távolból kórus: „Golyót nekik! Golyót nekik!”

SEGÉD ÚR A becsületemről van szó! Anya! Ez gyermekrablás! Már a tűzoltók is kivonultak, anya!

ÉDESMAMA Szép kis karácsony, mondhatom...

SEGÉD ÚR Anya! Kérem, érte meg! Veszélyben az életük...

ÉDESMAMA Édespapa, ki ez?

SEGÉD ÚR Anyám! Miért csinálja ezt?!

ÉDESPAPA Amióta itt vagyunk, mindig azt várta, hogy így szólítsd. Álmában mindig erről beszélt...

SEGÉD ÚR De hát hogyan szólíthattam volna így? Mégiscsak egy tamandua?!

ÉDESPAPA Értem én, értem, fiam. Nem szólíthattad így... csak azt mondom, hogy mindig azt várta... remélte... hogy megszólítsd: anya.

ÉDESMAMA Kikérem magamnak, hogy így szólítson!

SEGÉD ÚR Anya! Nem teheti ezt a saját fiával! A becsületemről van szó! Az állásomról! Gondoljon az unokájára, könyörgöm, anya! Mit akar ezzel a kölyökkel?

ÉDESMAMA Mit akarnék, felnevelem. Az enyém... Az én gyerekeim!

SEGÉD ÚR Mama! A te gyereked én vagyok!

ÉDESMAMA Tudtommal nekem nincs másik... Bezzeg Édespapának! Most vallotta be. Nem gondoltam volna róla. (Felemel a pólóját) Készen is vagyunk, angyalom. Mosolyogj szépen a mamára, úgy!

SEGÉD ÚR (elkeseredve) Még az oroszlán is belefér a bőrébe! Amióta az apja behozta, vele soha nincsen semmi baj. Pedig tartottunk tőle, de nem! Ellenkezőleg, a gyerekei is utána jöttek, anyjukostul-mindenestül. Vidáman úszkálnak a tóban, mint a vadlibák. Egyszerűen boldogok. Nem csinálnak galibát. Miért, hogy mindig csak az enyémmel van a baj?! Az oroszlán bezzeg tudja illedelmesen „gondozó uramozni” az apját. Egész nap csóválja a farkát, de bőmből is, ha úgy kívánja meg a helyzet... Apám, hát kívántam én maguktól egyszer is, hogy üvöltözzenek, ahogy a torkukon kifér? Hogy csattogtassák a fogait, hogy

mint az igazi tamanduák? Kértem én ilyet? Mondtam én, hogy meresztgessék a szemeiket?

ÉDESPAPA Nem mondtál ilyent, kisfiam...

SEGÉD ÚR Csak annyit kértem, hogy ne szólítsanak kisfiamnak, és ne kajabáljanak utánam, hogy Kármány, hogy Kármányka! Csak annyit szerettem volna elérni, hogy rendszeren Segéd úrnak szólítsanak. Kellott maguknak úszkálniok napestig a tóban, mint a ludaknak, vagy mint a tevéknek nyehereszniök? Az elefántnak reggel, este lóbálnia kell az ormányát! Kellott apáéknak ormányt ragasztaniok, mint annak a szegény özvegyasszony-nak? Maguk itt enni kapnak, fűtenek magukra, akkor meg hol hibádzik? Üldögélhetnének egy ágon is, mint a dalos madarak vagy a bagoly. Az jobban tetszene? Lakhatnának egy bűzös lyukban is, mint rókáék laknak. Az öreg, vaksi vakondról nem is beszélve! Én maguknak a legjobbat akartam!

ÉDESPAPA Jó itt nekünk... nemhiába dolgoztam egész életemben, mint egy... hogy felneveljelek. Jó itt nekünk...

SEGÉD ÚR De anyának nem jó! Ilyeneket csinál! Anyának semmi sem jó! Azt akarja, hogy az utcára tegyék a szűrőmet?

ÉDESMAMA (előrejön a cumisüveggel) Teát kérünk... Segéd úr...

SEGÉD ÚR Tessék?

ÉDESMAMA Teát. Meg szeretném itatni a gyermekemet... Segéd úr...

SEGÉD ÚR Az ész megáll! (Kirohan)

Hangok kintről: „Ötödik ízben is elájult” Újfent önkívületbe zuhant a szomorú anya! Ím, elájult hatodik ízben is!”

A Rikkancs hangja: „Lehet, hogy belebukik a Polgármester? A tutyimutyi Rendőrkapitány? Ki a ludas az állatkeri botrányban? Lehet, hogy fontos pozíciókat ingat meg a tamanduaügy? Friss hírekkel az újság! Az újság!”

A tömeg hangja: „Kötelet! Kötelet!”

ÉDESPAPA Már az újság is ír rólunk.

ÉDESMAMA Hurrá...

Segéd úr jön be, egy cumisüvegben teát hoz. Édesmama elveszi tőle

SEGÉD ÚR Az a szerencsétlen asszony már hetedizben ájult el. Van magának szíve, anyám? A nép a kapu előtt... Az oroslán nem hajlandó bömbölni, a vadlibák kiültek a partra. Az özvegy letépte az ormányát, a madarak befogták a csőrüket. Rókáék petíciót küldtek a Direktor úrnak: nem érzik jól magukat a lyukban, túl bűzösnek találják. A vakondok kiásta magát a földből, a halak nem akarnak lebukni a víz alá... azt mondják, ha maguknak a haja szála görbül, nem állnak jól magukért... Teljes a felfordulás... A Direktor úr tépi a szakállát... Mindenki engem hibáztat... Most már biztos, hogy én leszek a bűnbak... kirúgnak... Mama! Nagyon szépen kérem, tessék visszaadni azt a gyereket... Könyörgöm... Talán még nem késő!

ÉDESMAMA A gyerekek az anyjánál a helye.

ÉDESPAPA Én is azt mondom: a gyerekek az anyjánál a helye.

ÉDESMAMA Miért nem telepszik át a szajkóhoz, mondja?

SEGÉD ÚR A szajkó hallgat. Egy hang sem jön ki a torkán. Azt akarja, hogy a lánya vigye haza... tótágast áll a világ! (Fejvesztetten kirohan)

ÉDESPAPA (feláll a „ketrec”) A tűzoltóság kordont húz a kert köré...

ÉDESMAMA (ringatja a gyereket) Csicsijja, csicsijja... Az a dolguk. Mindenki tegye a dolgát. Az anyák is tegyék a dolgukat... Csicsijja-csicsijja...

Kintről a tömeg hangja hallik. „Szabadságot a tamanduaéknak! Szabadságot!”

ÉDESPAPA Ki akarnak szabadítani... Minket akarnak kiszabadítani...

ÉDESMAMA Ne is törődjön velük. Majd megunják...

Kintről zúg a tömeg. „Emberibb életet! Emberibb életet!”

ÉDESPAPA Ezek minket akarnak kiszabadítani... hallatlan.

ÉDESMAMA Nem fognak, ne féljen...

A tömeg elhallgat

ÉDESPAPA Milyen csönd lett egyszeriben. Hallja?

ÉDESMAMA Mondtam, ugye! Végiggondolták a dolgot... Csicsijja-babája-csicsijja...

ÉDESPAPA A madarak se énekelnek.

ÉDESMAMA Fognak. Hígyen nekem, hamarosan rázendítenek...

Rázendítenek a madarak

ÉDESPAPA Énekelnek.

ÉDESMAMA Ugye, mondtam! Végiggondolták a dolgot... ennyi az egész.

SEGÉD ÚR (berohan) Az anya, ki tudja már, hányadszor, megint elájult... mást se csinál... elájul, meg megint elájul. A Direktor úr kitépte az összes szakállát, mert a Polgármester úr meg a Rendőrkapitány úr azt követelte, hogy daloljanak a madarak. Valaki kerített egy gramofont, most az énekel a madarak helyett, mert a madarak megmondták világosan, nem énekelnek többé! Apa... én... bocsánatot szeretnék kérni...

ÉDESPAPA Nincsen miért, fiam...

SEGÉD ÚR De... a vízért...

ÉDESPAPA Spongyát rá...

SEGÉD ÚR Szeretném megölelni...

Édespapa lekászálódik a „ketrec” tetejéről. Megölelik egymást

SEGÉD ÚR A Direktor úr hajlamos lenne néhány változtatást eszközölni. Megígérte. Ha anya visszaadja a kisdedet... Papa... drága Papa! Beszéljen a fejével...

ÉDESPAPA Vissza fogja adni... türelem...

ÉDESMAMA Soha!

SEGÉD ÚR (kibontakozik az ölelésből) Tönkre akar tenni? Édesmama! Gondoljon az unokáira!

ÉDESMAMA Hiszen másra sem gondolok...

SEGÉD ÚR Talán még nem késő! A Polgármester megígérte, hogy senkinek sem lesz bántódása!

Kintről a tömeg kiáltozása hallik. „Vesszenek az árulók! Le a nép elenségeivel!”, „Szabadságot a tamanduaéknak! Le a Pogármester úrral! Le a Rendőrkapitány úrral! Szabadságot a népnek!” A Segéd úr sietősen távozik. Édespapa felmászik a „ketrecre”

ÉDESMAMA (dudolász) Kiskarácsony, nagykarácsony... Milyen édesen alszik... mint egy rózsaszín puttócska... Elégedetten mosolyog és alszik...

ÉDESPAPA A tűzoltók vízágyúzzák a tömeget, de azok se hagyják magukat... Megy ám a csih-puhi!... Karácsony van. Megszületett a kis Jézus... Boldog karácsonyt, Édesmama...

ÉDESMAMA Boldog karácsonyt, Édespapa...

ÉDESPAPA Boldog karácsonyt, kicsi puttó... kicsi ember...

Kintről a tömeg. „Halál a tűzoltókra! Éljen a nép!”

ÉDESMAMA Hogy hasonlít magára! Szakajsztott maga! Látja?! Az orra, a szeme!

ÉDESPAPA (bizonytalanul) Egen...

ÉDESMAMA Ugye, örül neki? Ugye, örül?

ÉDESPAPA (bizonytalanul) Eegen...

ÉDESMAMA Édespapa! Én még életemben nem voltam ilyen boldog... igazán...

Kint ingerülten felbőg az oroslán

SEGÉD ÚR (lélekszakadva berohan) Ez borzasztó! A látvány! Az oroslán bekapta a fejét! A nemző apját! Borzasztó! Teljesen megkergült a világ! Még ilyet! Én ott állok tehetetlenül, az a fe-

nevad meg — hamm! Merő vér a sörénye! Jujj! Még rá gondolni is szörnyűség!
ÉDESPAPA Egyszer olvastam ilyen esetről...
ÉDESMAMA Kármányka...
SEGÉD ÚR A vakondok a napon sütteti a hasát! A szemén nap-szemüveg! Mi lesz ebből?
ÉDESMAMA Kármányka!
SEGÉD ÚR Mama...
ÉDESMAMA Szólj a fiatalasszonynak... Hívd ide...
SEGÉD ÚR El van ájulva.
ÉDESMAMA Szólj neki!... Beszédem van vele...
SEGÉD ÚR Ezt nem lehet ép ésszel kibírni! (*Elszelel*)

Sötét. Csönd

Előbb a madarak kezdenek énekelni, azután kivilágosodik. Édesmama és Édespapa a „kétrécen” kuporognak

ÉDESMAMA Azt hitte, hogy elment a sütnivalóm. Vallja be szépen...
ÉDESPAPA Nem hittem. Egy percig sem hittem...
ÉDESMAMA Láttam magán. Azt hitte. Hiába tagadja!
ÉDESPAPA Annál jobban ösmerem én magát, Édesmama. Sokkal jobban...
ÉDESMAMA Láttam a szeméből... Kiolvastam...
ÉDESPAPA Tudta, hogy csak tréfa az egész.
ÉDESMAMA Ilyet meg ne mondjon! Látja, hogy mennyire nem ösmer! Hogy feltételezhet rólam ilyent! *Tréfa!* Én is anya vagyok! Csak nem gondolja, hogy én, aki anya vagyok, tréfát üzök egy anyából? Édespapa!
ÉDESPAPA Nem gondoltam. Ne forgassa ki, kérem, a szavaimat!
ÉDESMAMA Maga mondta!
ÉDESPAPA Vissza van vonódva. Amit mondtam, nem mondtam!
ÉDESMAMA Ezt tudja maga! Ezt aztán érti: vissza van vonódva! Nagyon érti...

Felbőmből az oroszlán

ÉDESPAPA Hogy bőmből... mint a régi... nincs az az éles fül, amelyik megkülönböztetné...
ÉDESMAMA Oroszlánosabb...
ÉDESPAPA Most, hogy így mondja...
ÉDESMAMA Tudni akarja, miért adtam vissza?
ÉDESPAPA Nem is tudom...
ÉDESMAMA Megijedtem magától... Láttam, hogy kezdi a dolog magának is azt jelenteni, amit nekem...
ÉDESPAPA Egy ártatlan lelket igazán nem kunszt megszeretni. Az ember egyszer csak megszereti, és ott áll, mint számár a hegyen: tanácstalan és kiszolgáltatott zavaros érzéseinek. Még nem is tudja, hogy szereti, de azért már szereti. Csak nem tudja... Amikor meg végre tudja is, a lélek már korántsem az az ártatlan kis lelkecske, akít valaha megszeretett. Az érzés megmarad, ráruházva egy nagy darab bőfőgő, rőfőgő valakire...
ÉDESMAMA Bizony, felnőnek a gyerekek...
ÉDESPAPA ...valakire, aki test a testünkéből, vér a vérünkéből, de mégsem mi. Mégsem én vagy maga. Egy harmadik személy. Egy kreátum... egy idegen.
ÉDESMAMA No, azért mi igazán nem panaszkodhatunk, Édespapa!

Kint felbőg az oroszlán

ÉDESPAPA Hát nem...
ÉDESMAMA (*felmászik a „kétrécre”*) Elmondhatjuk, hogy tető van a fejünk felett!
ÉDESPAPA Hát el...

Elbődül az oroszlán

ÉDESMAMA Milyen tehetséges ember ez az oroszlán...
ÉDESPAPA Mint a film előtt...

ÉDESMAMA A Metro-Goldwin-Mayer...
ÉDESPAPA Az.

Kint bőmből az oroszlán

ÉDESMAMA Micsoda hang... micsoda dinamika!
SEGÉD ÚR (*bejön*) Jobb, mint az eredeti... magam sem hittem a füleimnek... Egy fél rum, és úgy bőg, hogy öröm hallgatni... Azt hiszem, ezzel a fogással kiküszöböltem a csorbát. Kimásztunk a pácából, a helyzet hovatovább rózsásodik. A Direktor úr azt mondta, csak így tovább, Kálmán fiam! És ide tette a kezét. Ide... Kálmán *fiam!*... Mondta a Direktor úr... Én még ilyen hatalmas, szőrös kezét nem is láttam...

Édesmama lemászik a „kétréclől”

ÉDESMAMA Na, látod! Mindig mondtam én neked, hogy kedvel téged a Direktor úr...
SEGÉD ÚR Azt is mondta még, hogy büszkék vagyunk rád... Kálmán fiam... vagy valamil ilyesfélét...
ÉDESMAMA Ugye, megmondtam...
ÉDESPAPA Csak dolgozni kell! Dolgozni és várni. A becsületes munka mindig megtermi a maga édes gyümölcsét... mindig mondtam...

A Segéd úr besétál a rács elé és hagyja, hogy Édesmama karjai átöleljék, kezei a haját simogassák

SEGÉD ÚR Enyém az oroszlán is... Az én szerzeményem...

Kint felbőg az oroszlán

És jobb, mint a régi... A kocsmában úgy hívták, hogy Oroszlán... Ott találtam rá. Már egy foga sincs. Mind kihullott a rumtól. De üvöltöni tud. A Direktor úr azt mondta, hogy alapos munka volt.
ÉDESPAPA Mindig mondtam... megmondtam...
ÉDESMAMA Valóságos zene füleimnek, ezt hallanom!
SEGÉD ÚR Meghívót kapok a Polgármester úr újévi fogadására! Ott lesz a Rendőrkapitány úr is! Bemutatnak neki! Mindenki ott lesz, aki számít! Mindenkinék bemutatnak! Be leszek vezetve a társaságba! Addigra bajuszt növeszték...
ÉDESMAMA Milyen jó ezt egy anyának hallania!
SEGÉD ÚR A Direktor úr azt is mondta, hogy fontolóra veszi, felterjesszen-e érdemkeresztre?! Nagyérdemkeresztre!
ÉDESPAPA Micsoda megtiszteltetés! Nagyérdemkereszt! Ez csak a legkiváltságosabbaknak jár!
ÉDESMAMA Madarat lehetne velem fogatni!
SEGÉD ÚR Levehetem a segédgúnyát! Főápoló leszek!
ÉDESMAMA Kisfiam! Olyan boldogok vagyunk! Olyan boldogok!
SEGÉD ÚR (*hirtelen kijózanodik*) Hogy milyenek maguk, tamanduák! Hogy mindent el tudnak rontani!! Segéd úr! Hányszor mondjam még? Segéd úr!

A Három Munkások jönnek be. Hozzálatnak, hogy a „kétréccet” be-rácsolják

Óvatosan, emberek, csak óvatosan... A földkerekség legvérengzőbb fenevadjaival van dolguk, hallják? Csak óvatosan...
EGYIK MUNKÁS Résen vagyunk, főnök!
SEGÉD ÚR Hol a tömlő?! Mondtam, hogy tömlő nélkül egy lépést se!

A Másik Munkás vastag tömlőt vonszol be. Édesmamáékra irányítja

SEGÉD ÚR Így már mindjárt más... a közvetlen életveszély elhárítva. Mikor tanulják meg végre: legfőbb érték az ember! Világos? Legfőbb érték az ember! Ezt jól véssék az agyukba! Kezdekhetik!
HARMADIK MUNKÁS Bevéssük, főnök!
SEGÉD ÚR Egyik szemük mindig a tamanduákon! Őrdögi faj! Világos?

HARMADIK MUNKÁS Világos, főnök! Egyik szemünket rajtuk tartjuk! *(Többieknek)* Világos?
TÖBBIEK *(egyszerre)* Világos!
ÉDESMAMA Mi az? Mit csinálnak? Ebbe Édespapa belepusztul! Ha nem sétálhat szabadon a teliholdnál, elpusztul! Ezt nem tehetik!
SEGÉD ÚR Csinálják csak! Gyerünk!
HARMADIK MUNKÁS Jó munkának idő kell, főnök!

Röhögnek

ÉDESMAMA Nekünk engedélyünk van! Hogy kijárhassunk egy kicsit! Hogy Édespapa sétálhasson a teliholdnál! Édespapának szüksége van a sétára! Éjszakánként eldiskurál a vakondokkal, a bagollyal! Ők a barátai!
SEGÉD ÚR Hallgasson már, hallgasson!
ÉDESMAMA Édespapa, mondd nekik! Nézd, mit csinálnak, Édespapa!

Édespapa büszkén hátat fordít

(Kétségbeesetten kapaszkodik a rácsba) Kármánka! Kisfiam! Ebbe apád belepusztul!
SEGÉD ÚR Hallgattassa el! Egy-kettő! Vízet neki!

A Másik Munkás megnyitja a tömlőt, lelocsolja Édesmamát

ÉDESMAMA Kármánka... Kisfiam... hol vagy?
ÉDESPAPA *(átöleli Édesmamát)* Felőnek a gyerekek... felnőnek. Már nincsen mit szeretni rajtuk...
ÉDESMAMA Haramiák... Útonállók... Gazemberek...
HARMADIK MUNKÁS Ezzel meglennénk, főnök. Mi a teendő?
SEGÉD ÚR Gyerünk az oroszlánhoz! Csinálunk neki egy jó kis protézist!

Kisietnek. Hamarosan dühös oroszlánüvöltés hallatszik

ÉDESPAPA Na, nem történt semmi... Édesmama... Hallja? Nem történt semmi, ami nem történhetett volna meg... na...

Kintről hangok: „Nesze, bestial Neszel!"; Csak óvatosan, emberek, csak óvatosan!"; „Rendben, főnök! Húha, micsoda tépőfogai vannak!"; „Protézis, hogy teljes legyen az illúzió! De azért csak éberség, emberek!"; „Úgy lesz, főnök!". Az oroszlán ingerülten morog

ÉDESPAPA Felőnek a gyerekek. Hiába, az életnek ez a rendje, minden hiába... Gondoljon arra: a fiúnk sínen van... gondoljon

arra... legfőljebb nem sétálok a teliholdnál... rátér öreg csontja-imra a pihenés... maga mondta... Ugyan, Édesmama, majd csak megleszünk valahogy... Az a lényeg, hogy tető van a fejünk fölött! Cájtung se kell, Édesmama! Különbön is rájöttem, mindig ugyanazt írják... *Firkászok!*... Élünk, az a fontos... Hallja, Édesmama? Élünk... De ha nem élünk, az se baj... Szép kort megéltünk, ennyi az egész... együtt, Édesmama, *együtt!* Ketten! De ha nem is éltünk, az se baj... vége lesz nem soká annak a nem életnek is... jó volt magával lennem... Én egy szerencsés flótás vagyok... ennyi az egész...

FIATALASSZONY *(jön, kezében játékpólyás)* Kérem... kérem... csak azért jöttem... én nem haragszom... ezt maguknak hoztam... én nem haragszom... csak ezért jöttem... boldog karácsonyt... csak ezt akartam mondani... mindent megértettem... Nem tudok haragudni magukra... *(Lehelyezi a rács elé a babát. Kimegy)*

ÉDESPAPA Magának hozta... hallja? Azt mondta, nem haragszik... Édesmama...

ÉDESMAMA A szívem dugult el, nem a fülem... *(Behúzza a pólyást magához)* Baba... szórbaba... Kisleány koromban úgysem volt babám... *(Ringatja)* Stille Nacht... stille Nacht... Ideadná azt a kis ujjast, Édespapa? Ott van a kosár alján...

Édespapa odaadja az ujjast. Édesmama a pólyára teríti

Legalább nem növi ki... nem igaz?...

Kintről keserves oroszlánbögés hangját fújja be a szél

ÉDESPAPA Micsoda hang... Igaza van a mi Kármánykánknak: jobb, mint az eredeti... Még sokra viheti... *(Hallgatódzik)*

ÉDESMAMA *(énekelve ringatja a pólyást)* Csendes éj, csendes éj...

ÉDESPAPA Sínen van a fiú... Sínen...

ÉDESMAMA Csendes éj... csendes éj... Hull a hó...

Egyre nagyobb pelyhekben hull a hó

ÉDESPAPA Hull... Fehér karácsonyunk lesz...

ÉDESMAMA Mit mond maga?

ÉDESPAPA Semmit... Csak azt, hogy fehér karácsonyunk lesz, hála az istennek... Csak azt mondom...

Édesmama és Édespapa a rácsok mögül bémésszák a hóesést. Édesmama a „Stille Nachtot" énekl, míg csak mindent el nem takar a hó.